

WAERSCHOUWINGE.

Eersame, welbeminde Leser!

Mademael yder jaer geen kleyn getal leseren van *Timotheüs* de stadt Amsterdam, hooftplaats der Vereenigde Nederlanden, plegen te besoecken, so is het ons nut ende dienstigh voorgekomen, hunlieden zekere korte onderrehtinghe te geven, daartoe strekkende dat ze haer wachten voor vele gevaeren en perikelen, welcke den vreemde aldaar bezitten.

De stadt heet Amsterdam oftewel Amsteldam, dewyl een dam in de vermaerde rivier de Amstel haer eerst begin was. (Binnen de stad is een tweede dam, de *Vijgendam*, synde also genoemd om datter een schip met vijgen is vergaan, tot groot vermaak der straatjongens.) Ze werd ook van velen *Groot Mokum* geheeten, wat duister is van oorsprong, maer seker heel oud en van lange voor de Sontvloet.

De stadt is bewoont van ver over het half miljoen menschen; sommige meenen, dat het getal honden nog grooter is. In yder geval grimmelt het er van levendige sielen, die de straeten vervullen. Ontzaglijk is te sien de woeligheit ende het gewiel van sovelen op ten weg, waer het geblaf ende gehuyt der voorseyde honden door klinkt, vermeert met het geratel van vele duisenden karren en wagenen, meest van paerden getrokken. Ook syn er wagens op spoorlynen, 't welck een snorret geluyt geeft. Dit geheel al woelt en kreist dooreen, wat groote warreling ende gevaer verwekt, gelijk den leser lichtelijck kan beseffen. Daartoe komen nog, om het gewelt en 't gewoel aan te doen groeien, de mannen — van sommige dagdieven geheeten — die draaiorgels laten krassen, waar het jonge volck omheen springt; ook liedjessangers, die galmen en loeien als afgekeurde voorsangers. Eindelijk noch de straatjeugd, dewelcke hier berugt is van wegen haer felheyt ende boosaardigheyt. Waaruyt den leser lichtelijck kan besluyten, wat gevaer onervare luyden in dese stad loopen, 't sy geraekende onder de voet, ofte aengevallen door boosaerdige honden, 't sy omvergereden door een wagen of welbelaeden kar. Omsichtigheyt is uytteraad geboden.

Daer is voor de vreemden noch een singulier gevaer in dese stadt, waerop wel mag gewesen. Ze is niet enkel in het waeter gebouwt, maer ook van hetselve doorsneden, also datter wel een kleyne hondert eilanden syn, samen de stad uytmakende. Dese syn verbonden door vele bruggen, wat een fraay en aangenaem gesicht opleverd, van velen gepresen; wordende ook de grachten of vaerten, smal ofte breed, van vele schepen bevaeren. Edoch al dit waeter wordt light een oorsaek van onheyl en menigeen komt daerin ellendig te versmoren, insonderheyt de reuke-loose jeugd. Dies wiert een yder geraeden steeds op 10¹/₂ el van het waeter te blijven, 't sy meer wyl daer steeds geheele benden van gevaerlycke microben en bacillen in swemmen, doch natuerlyk onsichtbaer. Ook gaet er van de graften maer selden een goede reucke uyt.

Daer is noch een derde gevaer, den onnoosele tot groot ongemack strekkende. Om te ontkomen aen de microben, de stancken en het verdrinkgevaer syn door de inwoners vele graften en vaerten gedicht ofte gedempt, waardoor de graften van selve ophielden te syn wat ze waren. Des al niet te min heeft men veelal den ouden naem vastgehouden. So kan het gebeuren, dat ymant meenende op een gragt te sullen komen, in een straet beland, daer af de Rozengragt, de Lindengragt en andere bewys konne geven.

In 't gemeyn genomen is wat de namen der straeten enz. aengaet, weynigh goede regel betracht. So is er een Raempoort, Raemstraet en Raemgragt, maer de een ligt wel een half uyr van de ander. Den leser bevroet lichtelijck

wat verwarringe ende grievende teleurstelling hieruyt magh ontstaen.

En noch is u, goede vrint, de helft niet aengeseyt, want daer syn noch de stoepen met afgaende trapjes, „de intrapte,” daerin een onervarene op het voetpad loopende lichtelijck vallen en hem self quetsen kan. Oock synder borghers, die de gewoone heyt hebben, al wat se in haerliedder huysen niet meer gebruycken konnen, uyt deur of vensters naer buyten te smyten, tot groote overlast der voorbijgangeren.

Nogh is er meer, daarvan we evenwel swyghen, ten einde de leseren niet al te seer af te schrikken. Doet intusschen uwen voordeel met het bovengeseyde, 't welck u veel gevaer, last ende schaede spaeren kan.

Hierna meer.

UEd. goede vrint,

A. J. HOOGENBIRK.

OPPERBEVELHEBBERS UIT DEN WERELDOORLOG.

GENERAAL NIVELLE.

Met de allerhoogste eerbewijzen en op die innemende manier, waarvan de Franschen als het volk-der-goede-vormen 't geheim kennen, is generaal Joffre — *maarschalk* Joffre thans — uit den actieven dienst weggeschoven.

In 't begin van den oorlog was hij „de” man van het Fransche leger en na de zegerijke overwinning bij de Marne, waar Joffre, door bekwame medewerkeren geholpen, naar we gelooven, Frankrijk heeft *gered*, klom zijn populariteit en het blind vertrouwen, dat zijn vaderland in hem stelde, tot die eigenaardige adoratie, waarmee de Franschman zijn „held” vereert.

Sinds is „papa Joffre” steeds hooger geklommen.

Hij begon met opperbevelhebber te zijn van de gansche „armée,” zoover deze opereerde binnen 't grondgebied van „la patrie.”

Later werd hij opperbevelhebber van alle Fransche troepen, wár in Europa zij ook opraden . . . dus ook van generaal Sarrails leger te Saloniki.

Maer tegelijck, — zoo meldden toen reeds de ietwat vage berichten — had een ander de dagelijcksche legerleiding op het westelijck front in handen genomen.

En kort daarop werd Joffre nóg weer verhoogd.

Na vele jaren is hij de eerste maarschalk van Frankrijk; werd hij tevens benoemd tot „algemeen adviseur” van het ministerie van oorlog, van het Kabinet, misschien ook wel van den gemeenschappelijcken krijgsraad aller Entente-mogendheden, — maar is hij tevens op nonactiviteit gesteld; bewoont hij niet ver van Parijs een rustig landhuisje en plant misschien kool.

Generaal *Nivelle* is zijn opvolger geworden aan 't westelijck front.

Eerst is, tijdens zijn opperbevel, tot tweemaal toe een verkorting tot stand gebracht van het Fransche front.

Al lang was er in Frankrijk over gemopperd, dat het Fransch-Duitsche front te lang was, in vergelijking met het Engelsch-Duitsche deel. Dat dus Frankrijk naar rato, voor de gemeenschappelijcke taak, te zware offers bracht.

Blijkbaar heeft Nivelle ook zijnerzijds deze opvatting gesteund! Door er op te wijzen, dat hij per K.M. front over meer mannen moest beschikken, wilde het Fransche leger de taak volbrengen, die het bij het algemeene offensief zou worden aangewezen.

Vóór dezen oorlog was Nivelles naam slechts in zeer kleinen kring bekend.